

s a nagy publicistának, A. de Rivarolnak klasszikus cikkeivel irodalom- és sajtótörténeti maradandóságra tett szert.

Rónai Mihály András

Jouvancy [zsuvanszi], Joseph de; *Jouvenci* (francia névváltozat); *Juvenius* (latinus név); (Párizs, 1643–Róma, 1719): latinul alkotó francia író. 1659-ben belépett a jezsuita rendbe, 1677–1699 között Párizsban retorikát tanított. Élete végén Rómában a rend történetének folytatásán dolgozott. ○ Számos iskolai latin szövegkiadást rendezett sajtó alá, retorikai tankönyvét Mo-on is kiadták (1720). Latin beszédeit rendtársai mintának tekintették. Francia klasszicizmuson iskolázott stílusa Közép-Európában a barokk dagályossága ellen hatott. *Historia Societatis Jesu, pars quinta* ('A Jézus Társaság története', 5. rész, 1710) c. művét a francia parlament 1713-ban kétszer is elítélte, mert véleménye szerint veszedelmes és az uralkodói jogokat sértő tételeket tartalmazott. *Tarnai Andor*

Jouve [zsúv], Pierre Jean (Arras, 1837. okt. 11.—Párizs, 1976. jan. 8.): francia költő, író és esszéista. 1906-ban P. *Ostiauc*-val és Th. *Varlet*-vel megalapította a *Les bandeaux d'or* ('Az arany-szalagok') c. folyóiratot, ahol tág teret adott akkori barátai, az unanímisták írásainak. Az 1. világháború idején önkéntes ápolóként dolgozott. Ez idő tájt kötött bensőséges barátságot R. *Rolland*-nal. 1922-ben felbontotta első házasságát, súlyos erkölcsi válságon esett át, megtagadta korábbi műveit és barátait, s 1924-ben katolizált. Megismerkedett a pszichoanalízissel, amit *Sueur de sang* ('Véres verejték', költ.-ek, 1933) c. kötetének előszavában, a „Tudatalatti, szellem és katasztrófa” c. ismert vallomásában, alkotói módszere pilléreként jelöl meg. „Feltárni a lét geológiájának ezernyi rétegét — hirdette meg credóját —, a rettenetes létét, amely makacsul küzdi ki magát a fekete agyagból és a vérző placentából.” ○ Noha tehetségét korán elismerték, sokáig magányos maradt, s csupán az utóbbi évtizedekben talált olyan követőkre, mint Y. *Bonnefoy* és P. *Emmanuel*. Elszigeteltsége nemcsak abban mutatkozott meg, hogy semmilyen irányzathoz nem csatlakozott, hanem abban is, hogy „tulajdon belső tájai” felé fordult, azzal a meggyőződéssel, hogy „az én a lélek küldetésének felismerése által tudatosul” (J. *Starobinski*). E vívódó, következetes hermetizmust csak rövid időre, a 2. világháború alatt, svájci emigrációjá-

ban adta fel, amikor *La vierge de Paris* ('A párizsi madonna', 1944) c. kötetében az ellenállás legszebb keresztény ihletésű verseit írta. A háború befejeztével azonban, mivel a „világ harcát megszegyenyítette”, ismét minden közéleti szereplésről lemondott, fogadalmat tett „az abszolút non-politikum” mellett, és költői tevékenységével párhuzamosan zenei (*Mozart, Wozzek*) tanulmányoknak szentelte tehetségét. ○ Valamennyi kritikusa szerint nehezen megközelíthető költő, „nem nyűgöz le azonnali varázssal, súlyos erőfeszítéseket követel” olvasóitól (G. *Picon*). „Ennek a lírának két fontos, egymást feltételező és egymással szüntelen tusakodó eleme a nemiség vagy — tágabban értelmezve — az elementáris életösztön és a pusztulás, a halál.” (*Lator L.*) Jouve *Kierkegaard*-ral együtt vallja, hogy „Csak a bűn által érhetjük el a boldogságot”, s ebből arra következtet: „Vérverítéket kell juttatnunk”, mivel büntudat nélkül nem igazatunk el a lényeghez, ehhez „az oly mély vagy oly emelkedett lényeghez, amely az ember szegény és szép szerelmi képességéből támad”. Innen szakadatlan lelkiismeret-furdalása, állandó katasztrófa-élménye, az a meggyőződése, hogy alá kell szállni a tudatalatti pincéibe, mert itt található a lét gyökerei, itt Isten arca. Erosz s a Halál közt így aztán állandó harc és csereviszony van, s az embernek be kell mooskolnia magát, hogy újjászüléssék. Formailag ez a líra igen változatos, zsúfolt, jelképekkel, misztikus utalásokkal telítődött, s verstanilag — a szigorú alexandrinustól a kötetlen szabadversig — rendkívül széles skálájú. Prózája, szemben költészetével, letisztult, tömör regényeit apró mozaikokból építi, s tág teret ad a belső monológoknak. „A spirituális tragikum, a belső szakadék költője”, írja róla J. *Rousselot*. *Lator L.* szerint pedig: „Az ember általánosan érzékelt hasadtsága, válsága a 2. világháborút megelőző történelmi válságban időszerű nemzeti-társadalmi értelmet nyer Jouve lírájában.” 1962-ben életművéért Grand Prix National des Lettres-rel tüntették ki. ○ Főbb művei még: *Les noces* ('Mennyegzők', költ.-ek, 1925); *Paulina* (reg., 1925); *Le monde désert* ('Pusztva világ', reg., 1927); *Le paradis perdu* ('Az elveszett paradicsom', költ.-ek, 1929); *Vagadu* (reg., 1931); *Histoires sanglantes* ('Véres históriák', reg., 1932); *Matière céleste* ('Égi anyag', költ.-ek, 1937); *Le Don Juan de Mozart* ('Mozart Don Juanja', tan., 1942); *Kyrie* (költ.-ek, 1938); *Hymne* ('Himnusz', költ.-ek, 1947); *L'Aventure*